

«Зелена» економіка як умова сталого розвитку

JEL: C5, Q5, O1

Бакуліна О. С.^{a1}, Тернопільська В. І.^b^a Київський інститут бізнесу та технологій, Україна^b Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Україна**Анотація**

У статті розглянуто зміст поняття «зелена» економіка. Розкрито досвід розвитку «зеленої» економіки на міждержавному рівні. Представлено напрями розвитку «зеленої» економіки у світі. Виокремлено чинники, які обмежують можливість переходу національних економік країн світу до моделі «зеленої» економіки. Встановлено, що вагомий вплив на розвиток «зеленої» економіки здійснюється на національному рівні. Висвітлено напрями розвитку «зеленої» економіки в Україні: формування та впровадження еколого-економічного механізму сталого розвитку, який передбачатиме налагодження міждержавних взаємовідносин з охорони навколишнього середовища; впровадження відповідних нормативно-правових актів, правил ведення бізнесу; прийняття науково-технічних, інвестиційних рішень з екологізації; створення системи екологічних інновацій; врахування факторів екологічного ризику й екологічного страхування; розробка екологічно обґрунтованих національних рахунків та ін. Наведено показники вимірювання «зеленого» росту країн світу (*The Global Green Economy Index, Global Cleantech Innovation Index, Global Green Finance Index*). Наголошено, що для виконання вимог Паризької угоди державами світу, реалізації Цілей сталого розвитку до 2030 р. необхідним є спрямування значних обсягів міжнародних фінансових потоків, які є інструментом переходу до «зеленої» економіки, активізації інвестиційних процесів та екологізації бізнесу. Розглянуто основні сфери та інструменти «зеленого» фінансування, які використовуються країнами світу. Виокремлено причини уповільнення формування сектору «зеленого» фінансування в Україні.

Ключові слова: екологізація, «зелене» фінансування.

Green economy as a condition for sustainable developmentBakulina O. S.^{a1}, Ternopilska V. I.^b^a Kyiv Institute of Business and Technology, Ukraine^b National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine**Abstract**

The article considers the meaning of the concept of a green economy. The experience of developing a green economy at the interstate level is revealed. The directions of developing the green economy in the world are presented. We define the factors that limit the possibility of the transition of national economies to the green economy model. We establish that a significant impact on the green economy is carried out at the national level. The directions of development of the green economy in Ukraine are highlighted: formation and implementation of the ecological and economic mechanism of sustainable development, which will provide for the establishment of interstate relations for environmental protection; implementation of relevant regulations, rules of doing business; making scientific and technical, investment decisions on greening; creation of a system of ecological innovations; taking into account environmental risk factors and environmental insurance; development of environmentally sound national accounts. Indicators of measuring the green growth of the world (*The Global Green Economy Index, Global Cleantech Innovation Index, Global Green Finance Index*). To implement the Sustainable Development Goals 2030, we need to direct significant volumes of international financial flows, which are a tool for transition to the green economy, investment processes, and business greening. The main areas and tools of «green» financing used by countries worldwide are considered. The reasons for the slowdown in the formation of the green finance sector in Ukraine are highlighted.

Keywords: greening, green financing.

¹ Corresponding author.

E-mail address: bakulina@kibit.edu.ua

<https://doi.org/10.37203/kibit.2021.48.06>

Вступ

На сучасному глобальному рівні розвитку економік країн світу спостерігається значне поглиблення екологічних проблем, забруднення навколишнього середовища, зростання вуглецевих викидів, деградація екосистем. Саме перехід на новий глобальний «зелений курс», модель сталого соціального й економічного розвитку, екологізацію галузей економіки забезпечить виконання завдань зі збереження клімату, формування екологічних ніш та переорієнтацію суб'єктів господарювання всіх форм власності на використання екологічно безпечних інноваційних технологій. Успішному переходу до «зеленої» економіки як основи формування соціального інтегрованого суспільства, впровадження енерго- та ресурсозберігаючого споживання, зменшення шкідливого впливу на довкілля сприяє низка заходів, які прийняті країнами світу, як на міжнародному, так і на національному рівнях (Bakulina et al., 2019; Коцко, 2021). Так, на міждержавному рівні у «Порядку денному у галузі сталого розвитку до 2030 р.», було окреслено Цілі сталого розвитку (ЦСР) та визначено напрями пошуку світового консенсусу щодо посилення значущості екологізації, сталого розвитку споживання й виробництва з паралельним включенням питань екологізації у процес прийняття рішень політиками країн світу, міжнародними організаціями, транснаціональними корпораціями, інституційними інвесторами (Young et al., 2021). В свою чергу, виконання вимог Паризької угоди державами світу вплинуло на необхідність спрямування значних обсягів міжнародних фінансових потоків, адже саме «зелене» фінансування може стати тим інструментом за допомогою якого відбувається перехід до «зеленої» економіки.

Мета статті – розкрити зміст поняття «зелена» економіка та обґрунтувати підходи до її реалізації з урахуванням міжнародних стандартів і принципів, а також основних засад сталого розвитку.

Вперше, термін «зелена» економіка почав використовуватися UNEP у 2008 р. після визначення «Ініціативи з «зеленої» економіки» (Green economy initiative, 2008). Політику «зеленої» економіки як напрям стратегічного розвитку щодо вирішення низки суспільних проблем прийнято ОЕСР та підтримано ООН у 2009 р. (Organization for economic co-operation ..., 2008).

У 2009 р. UNEP було розроблено та запропоновано дорожню карту «Глобальний «зелений» новий курс», яка передбачала застосування додаткового фінансування урядами країн світу за такими напрямами розвитку «зелених» секторів економіки, як: економічне відновлення; зменшення вуглецевих викидів в атмосферу; запобігання деградації екосистем; ліквідація бідності (Global Green New Deal, 2009; UNIDO, 2009).

Відповідно, на глобальному міністерському форумі (м. Нуса-Дуа, Індонезія) UNEP та представниками урядів деяких країн-світу у 2010 р. було офіційно визначено концепцію «зеленої» економіки, яка сприятиме подоланню проблем забруднення навколишнього середовища та виробленню можливостей економічного розвитку й впровадження екологічно чистих інноваційних технологій суб'єктами господарювання (Bisiaux, 2010). Саме резолюція, яка була ухвалена Генеральною асамблеєю ООН стала основою для визнання «зеленої» економіки інструментом для сприяння сталому розвитку на саміті Rio+20 у 2012 р. (Конференція ООН з питань сталого розвитку).

Так, дефініція «зелена» економіка, на міжнародному рівні розглядається як інструмент для досягнення добробуту населення, соціальної рівності, що сприяє не лише зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище, усунення ризиків екологічної деградації (Ковтун, 2020; Green Bond Highlights 2019, 2020), але й здатності відновлюватися у процесі застосування відповідних умов для впровадження екологічно чистих інноваційних технологій, «зеленого» фінансування. Зазначене визначення представлено UNEP у 2011 р. в доповіді «Назустріч зеленій економіці: шляхи до сталого розвитку та викорінювання бідності». UNEP обґрунтовано основні риси моделі «зеленої» економіки, зокрема, зменшення забруднення; ефективне використання природних ресурсів; збереження та збільшення природного капіталу; запобігання зниженню екосистемних послуг та біорізноманіття; зростання доходів та зайнятості (Towards a Green Economy, 2011). З огляду на це, саме «зелена» економіка є основою сталого розвитку та базується на його принципах.

Варто зазначити, що питання «зеленого» зростання економіки було обговорено у 2012 р. на саміті B20 (м. Лос-Кабос (Мексика)) та визначено у Декларації бізнес-лідерів країн G20. Декларація містила такі напрями з розвитку «зеленої» економіки (B20 Task Force Recommendations, 2012): 1) надійне ціноутворення на викиди вуглецю, що мотивуватиме інвестувати у екологічно чисті, стійкі технології; 2) вільна торгівля «зеленими» товарами й послугами, стимулюватиме лібералізацію торгівлі товарів і послуг з екологічно чистих джерел енергії за рахунок нівелювання й зменшення нетарифних бар'єрів та вимог щодо місцевого вмісту та ін.); 3) припинення й переорієнтація неефективних субсидій на вичерпне паливо; 4) застосування інновацій низьковуглецевого виробництва; 5) збільшення державного фінансування задля мобілізації приватних інвестицій.

Наступним актом з розвитку «зеленої» економіки стало проголошення Генеральною Асамблеєю ООН та прийняття країнами світу

у 2015 р. «Порядку денного у галузі сталого розвитку до 2030 р.» у якому визначено 17 глобальних ЦСР (Цілі сталого розвитку 2016-2030, 2015). Відповідно, з 1 січня 2016 року з набранням чинності 17-ти Цілей сталого розвитку (Цілі сталого розвитку 2016-2030, 2015), реалізація соціальних, економічних та фінансових цілей має забезпечувати відповідний розвиток «зеленої» економіки. Так, проведене опитування учасників Глобального договору ООН, 93 % респондентів погодилися з тим, що сталий розвиток є ключовим фактором майбутньої ефективності національної економіки та міцно й нерозривно пов'язаний з розвитком «зеленої» економіки (Transforming our world ..., 2015).

Вагомим стимулом для реалізації Цілей сталого розвитку є обґрунтовані Європейською економічною комісією для Політичного форуму 2017 (Input from the Economic Commission ..., 2017) напрями діяльності за «Порядком денним у галузі сталого розвитку до 2030 р.»: адаптація цілей у сфері сталого розвитку до національних та місцевих умов; субрегіональне співробітництво на користь досягнення Цілей сталого розвитку; збір даних та здійснення відповідного контролю.

На сучасному етапі розвитку більшості країн вдалося досягти суттєвого прогресу щодо інтеграції Цілей сталого розвитку в нормативно-правову базу та в основні напрями політики на національному рівні.

Своєю чергою Україна, підтримуючи країни світу щодо низьковуглецевого розвитку економіки, збільшення рівня її енергоефективності на основі використання екологічних інноваційних технологій, у 2016 р. підписала Паризьку угоду. А в 2019 р. підтримуючи резолюцію Генеральної Асамблеї ООН Президент України підписав Указ «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.» (2019). Бачиться особливо суттєвим прийняття Закону України «Про Основні засади (стратегію) екологічної політики України на період до 2030 року» (2019).

Методи та матеріали

З метою розв'язання окреслених у статті завдань, авторкою використані наступні загальнонаукові методи дослідження: метод аналізу і синтезу для з'ясування сутності проблем розвитку «зеленої» економіки, наукової абстракції, індукції та дедукції при систематизації та узагальненні вітчизняного й зарубіжного досвіду розвитку «зеленої» економіки та «зеленого» фінансування; спеціальні методи: абстрактно-логічний для теоретичного узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків.

Результати

Модель «зеленої» економіки вже прийнята, у тій чи іншій мірі, розвиненими країнами світу, а напрями її впровадження визначаються як захід боротьби з глобальною рецесією. Однак проведені дослідження свідчать, що існує ряд

чинників, які обмежують можливість переходу національних економік країн світу до моделі «зеленої» економіки:

1. Політичні стратегії глобального конкурентного ринку, геополітичні цілі та впровадження ідей вільної торгівлі – Загострення геополітичної боротьби за природні ресурси, що обумовлено розвитком економіки країн, що розвиваються
2. Сучасні економічні інститути зорієнтовані на підвищення та нарощення показників прибутку, що перешкоджає стійкому розвитку – Сучасні механізми регулювання зорієнтовані на дешеві та доступні ресурси, що супроводжується нестійким виробництвом і споживанням
3. Зорієнтованість на «зростання будь-якими методами» й зростання експлуатації природи – Бізнес- та менеджмент-стратегії не діють належним чином, а відкриті ринки й жорстка конкуренція призводить до деіндустріалізації (Маркевич, 2019; Коцко, 2021)

Для досягнення екологічного сталого розвитку необхідно змінити сформований тип розвитку, здійснити перехід від екстенсивної експортно-сировинної моделі економічного розвитку до моделі сталого розвитку й екологізації економіки. З огляду на це, визначення екологічних пріоритетів й відповідна підтримка модернізації економіки у напрямі реалізації політики подвійного виграшу (win-win policy), яка спрямована на досягнення економічної та екологічної ефективності (зменшення шкідливих викидів, забезпечення невичерпного використання природних ресурсів, розвиток безвідходного виробництва) сприятиме досягненню економічних та екологічних вигод.

При цьому вагомий вплив на розвиток «зеленої» економіки здійснюється на національному рівні. Саме держава має запровадити новий спосіб стимулювання інноваційної поведінки суб'єктів господарювання всіх форм власності, впроваджуючи відповідні нормативно-правові акти, правила ведення бізнесу, приймаючи відповідні науково-технічні, інвестиційні рішення, створюючи економічний механізм впливу на екологізацію виробництва (екологізація оподаткування й банківської системи, екологічне страхування, квоти на екологічний менеджмент).

Ефективним напрямом щодо гармонізації екологічних й економічних цілей та інтересів є формування та впровадження еколого-економічного механізму сталого розвитку, який передбачатиме налагодження міждержавних взаємовідносин з охорони навколишнього середовища; створення системи екологічних інновацій; врахування факторів екологічного ризику й екологічного страхування; розробку екологічно обґрунтованих національних рахунків та ін.

Для успішної адаптації та досягнення Цілей сталого розвитку необхідно забезпечити участь усіх рівнів органів влади. Вагоме значення для досягнення цілей мають партнерства, багато з яких доцільно формувати на місцевому та регіональному рівнях; горизонтальна та вертикальна координація, яка охоплює різні галузі та рівні державного управління, залучення приватного сектору. Безперечною гармонізація Цілей сталого розвитку з відповідними завданнями, які пов'язані з бюджетними процесами та розподілом ресурсів визначені планом дій більшості країн світу.

Перехід на новий глобальний «зелений курс» вимагає високої якості макроекономічних показників, які необхідні для вимірювання «зеленого» росту та є основою для запровадження відповідних заходів впливу на держави, які порушують міжнародне й глобальне співробітництво. Так, одним із показників, який вимірює рівень сталої та «зеленої» економіки 130 країн є Глобальний індекс «зеленої» економіки (The Global Green Economy Index, GGEI). GGEI передбачає застосування експертного опитування за такими показниками, як: управління та зміна клімату; ефективність галузей; ринки та інвестиції; довкілля. Протягом останніх років перше місце у рейтингу займає Швеція (Global Green Economy Index, 2020). В свою чергу Глобальний індекс екологічно чистих інновацій дає змогу побачити взаємозв'язок між витратами на розвиток інновацій та рівнем отриманого ефекту від їх впровадження. Індекс розраховується у 40 країнах світу та містить наступні показники: наявні ресурси й умови для проведення інновацій та досягнуті практичні результати здійснення інновацій (The Global Cleantech innovation Index, 2020). Лідуючі позиції у 2020 р. за означеним індексом займає Данія, Швеція у цьому рейтингу знаходилась вже на третьому місці.

Беззаперечно відношення до «зеленої» економіки має Глобальний індекс «зелених» фінансів (The Global Green Finance Index, GGFI). Індекс передбачає застосування експертного опитування за такими показниками, як: якість та глибина розвитку «зеленого» фінансування. Оцінка здійснюється у 110 світових фінансових центрах та включає також аналіз 131 інструментальних факторів, які безпосередньо сприяють зростанню «зеленого» фінансування. Лідуючі позиції у рейтингу за показником якість «зеленого» фінансування займає Великобританія (Лондон), за глибиною «зеленого» фінансування – Голландія (Амстердам) (The Global Green Finance Index 3, 2019).

З огляду на вищезазначене, саме виконання вимог Паризької угоди державами світу, реалізація Цілей сталого розвитку до 2030 р. вплинуло на необхідність спрямування на їх виконання значних обсягів міжнародних фінансових по-

токів, які стануть тим інструментом, за допомогою якого відбувається перехід до «зеленої» економіки, активізації інвестиційних процесів та екологізації бізнесу. Відповідно, побудова «зеленої» економіки неможлива без формування ефективної системи «зеленого» фінансування.

Саме результативна співпраця й співробітництво на глобальному та національному рівні у сфері «зеленого» фінансування сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національних фінансових систем та міжнародних фінансових інститутів. У зв'язку з постійним підвищенням попиту на інструменти «зеленого» фінансування зростає кількість фінансових організацій, які здійснюють фінансування «зелених» проектів. До прикладу, у декількох країнах G20 затверджено на державному рівні нормативно-правові документи, що регулюють «зелене» фінансування. В свою чергу, до інструментів «зеленого» фінансування країнами віднесено фонди розвитку, страхові фонди, фонди «зелених» інвестицій, «зелені» облігації й кредити, «зелені» кредитні індекси, спеціалізовані кредити, гранти. Основні сфери та інструменти «зеленого» фінансування наведено на рис. 1.

Слід зазначити, що за останні роки було зроблено багато позитивних законодавчих кроків у сфері «зеленого» фінансування, які дають змогу відмовитися від застарілих методів ведення господарської діяльності шляхом їх модернізації на новій інноваційній основі. Однак, в Україні сектор «зеленого» фінансування недостатньо сформований та характеризується обмеженою кількістю інструментів «зеленого» фінансування, які можуть бути спрямовані на модернізацію й застосування екологічно безпечних технологій суб'єктами господарювання різних форм власності. Саме тому, формування сектору «зеленого» фінансування має стати першочерговим завданням задля переходу національної економіки до нової «зеленої» моделі розвитку на засадах результативного використання ресурсів, екологічної модернізації виробництва, екологізації споживання та запровадження чистих інноваційних технологій.

Обговорення та висновок

Проведене дослідження дає змогу зробити висновок про те, що у глобальному контексті процес екологізації сприймається як ключовий елемент стратегії сталого розвитку. Залучення до цього процесу країн світу призводить до формування глобальних домовленостей, які вимагають від кожної країни-учасниці договору офіційної декларації політики переходу до моделі «зеленої» економіки та практичного підтвердження цих намірів реальними діями у сфері екологізації промислового виробництва, користування природними ресурсами, транспортною та іншою інфраструктурою, «озеленення» національної фінансової системи. Більшість країн

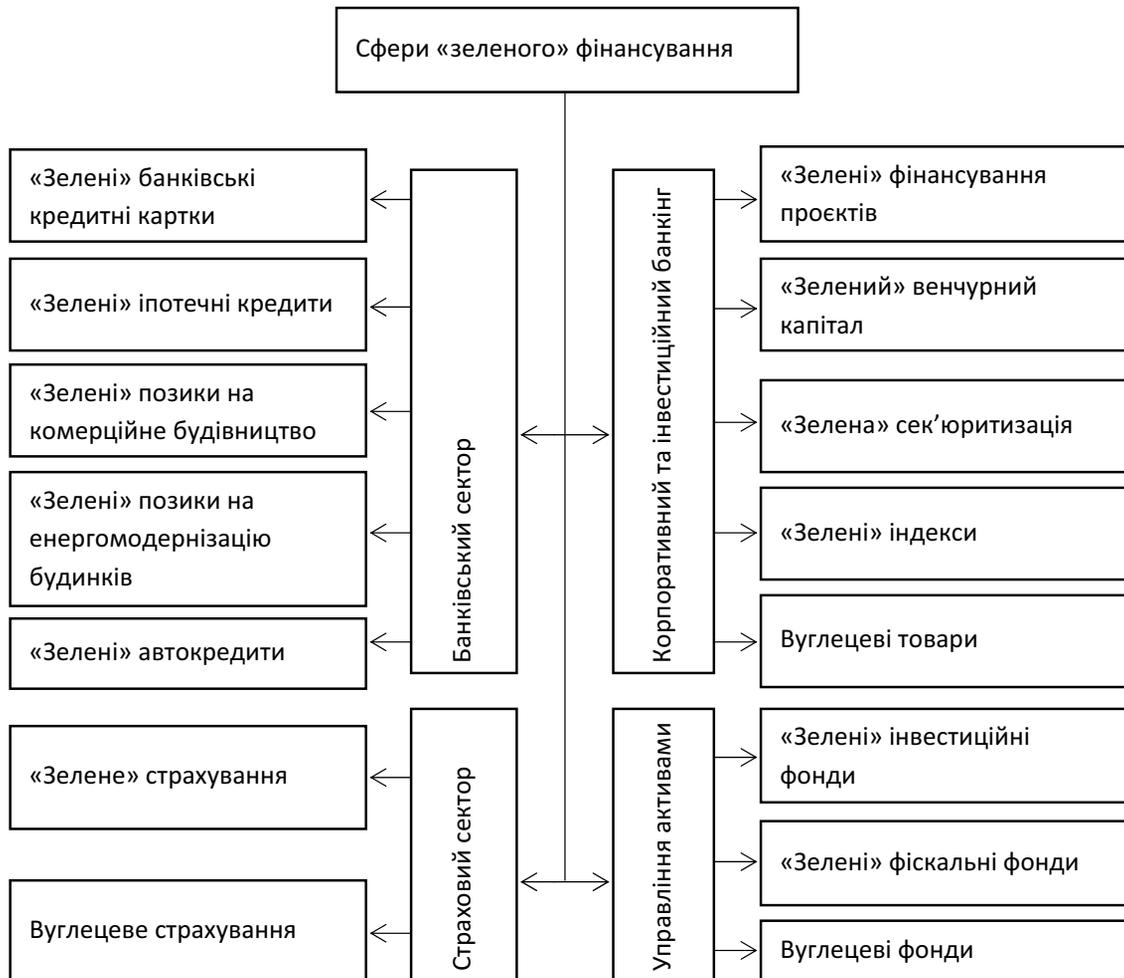

Рис. 1. Основні сфери та інструменти «зеленого» фінансування

Джерело: сформовано на основі (Daly, 2007; Rezai et al., 2012; Shevchuk & Prorokov, 2019)

уже зробили значні кроки у цьому напрямі. Очевидно, що цим напрямом необхідно рухатися й Україні. Успішна реалізація моделі «зеленої» економіки залежить від державного управління, яке має бути спрямоване на впровадження стратегічно орієнтованої політики «зеленого» розвитку; удосконалення нормативно-правової бази державної політики у цій сфері; розвиток механізмів забезпечення поєднання публічних та приватних цілей економічної діяльності; мобілізації та підвищенні мотивації державного та приватного капіталу до «зеленого» фінансування; розвиток на принципах циркулярної економіки; формування відповідної поінформованості, екологічно відповідальної поведінки та відповідної «зеленої» культури суспільства в цілому. З огляду на це, головна увага має бути сконцентрована на розробці комплексу заходів та інструментів, які здатні зруйнувати старий механізм, що блокує можливість ефективних дій у напрямі «озеленення» вітчизняної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» №2697. (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> / Law of Ukraine «On the Basic Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the period up to 2030» №2697. (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>
- Ковтун, Т. (2020). Визначення ролі екологізації в досягненні цілей сталого розвитку. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2(71). <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2020-2-63-81> / Kovtun, T. (2020). Determining the role of ecologization in achieving the goals of sustainable development. Development of Management and Entrepreneurship Methods on Transport, (2 (71), 63 – 81). <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2020-2-63-81>
- Коцько, Т. (2021). Система факторів та механізм «зеленої трансформації» економічної системи країни. Причорноморські економічні студії. 63. 30-39. <https://doi.org/10.32843/bses.63-5> / Kotsko T. (2021) System of factors and mechanism of «green

- transformation» of economic system of the country. *Black Sea Economic Studies*. 63. 30-39. <https://doi.org/10.32843/bses.63-5>
- Маркевич, К. (2019). «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. Центр Разумкова «Заповіт». / Markevich, K. (2019). «Green» investments in sustainable development: world experience and the Ukrainian context. Razumkov Center «Zapovit»
- Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.» № 722/2019. (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> / Decree of the President of Ukraine «On the Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030»
- Цілі сталого розвитку 2016-2030. (2015) United Nations Ukraine. <https://ukraine.un.org/en/sdgs/> / The Sustainable Development Goals(2015) United Nations Ukraine. <https://ukraine.un.org/en/sdgs>
- B20 Task Force Recommendations: Concrete Actions for Los Cabos. (2012). <http://biac.org/wp-content/uploads/2016/01/B20-Task-Force-Recommendations.pdf>
- Bakulina, O., Legan, I., Bakhov, I. (2019). Cluster Associations as a Factor of Innovative and Integrative Development of the Economy. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 8(10). 2249-2255. <https://doi.org/10.35940/ijitee.J1122.0881019>.
- Bisiaux, A. (2010). UNEP's Governing Council/Global Ministerial Environment Forum Adopts Nusa Dua Declaration. *International Institute for Sustainable Development*. <http://sdg.iisd.org/news/unep%E2%80%99s-governing-council-global-ministerial-environment-forum-adopts-nusa-dua-declaration/>
- Daly, H. E. (2007). *Ecological economics: the concept of scale and its relation to allocation, distribution, and uneconomic growth*. Ecological Economics and Sustainable Development. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Global Green Economy Index 2020. *Dual Citizen* (2020). <https://greengrowthindex.gggi.org/wp-content/uploads/2021/01/2020-Green-Growth-Index.pdf>
- Global Green New Deal. (2009). An Update for the G20 Pittsburgh Summit. UNEP.
- Green Bond Highlights 2019: Behind the Headline Numbers: Climate Bonds Market Analysis of a record year. (2020). <https://www.climatebonds.net/2020/02/green-bond-highlights-2019-behind-headline-numbers-climate-bonds-market-analysis-record-year>
- Green economy initiative. (2008). United Nation System, Chief Executives Board for Coordination. <https://unsceb.org/200809-annual-overview-report>
- Input from the Economic Commission for Europe to the high-level political forum on sustainable development. (2017). Economic and Social Council. Convened under the auspices of the Economic and Social Council. <https://digitallibrary.un.org/record/1290269?ln=en>
- Rezai, A., Foley, D. K., Taylor, L. (2012). Global warming and economic externalities. *Economic theory*. 49(2). 329-351.
- Shevchuk, A., Prorokov, A. (2019). System of expected indicators of green growth and green economy Open Access proceedings in Environment, E3S Web of Conferences. 91. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20199108045>
- The Global Cleantech Innovation Index 2020. Which Countries Look Set to Produce the Next Generation of Start-Ups? <https://www.cleantech.com/indexes/the-global-cleantech-innovation-index/>
- The Global Green Finance Index 3. (2019). <https://www.finance-watch.org/publication/global-green-finance-index-3/>
- Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. (2011). UNEP. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/126GER_synthesis_en.pdf
- Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development. (n.d.). (2015). https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf
- UNIDO, General Conference Thirteenth session, Vienna. (2009). Forum on industrial development issues paper by the Secretariat Distr.: General.
- Young, D., Hutchinson, R., Reeves, M. (2021, July 08). The Green Economy Has a Resource-Scarcity Problem: Sustainable Business Practices. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/2021/07/the-green-economy-has-a-resource-scarcity-problem>
- Organization for economic co-operation and development Declaration on Green Growth, adopted at the Meeting of the Council at Ministerial Level. (2009). www.oecd.org/env/44077822.pdf